

edecektir. Kur'an'ın şefaata etmesi tilâveti sebebiyle yaratılan meleklere şefaata etmesi anlamına gelebilir. Şefaatin vuku bu lacağına inanmak Ehl-i sünnet'e bağlı olanın bir âlâmetidir, şefaate inanmamak âhirette ondan mahrum kalışın sebebidir (*Levâmi' u'l- envâr*, II, 209-216; *Şerhu Sülâşiyât*, I, 272-273, 775-777; *el-Buĥûrû' z-zâĥire*, II, 31-33).

Seffârîni itikadî görüşlerinde çoğunlukla Selefiyye'ye uymuş, özellikle İbn Teymiyye, İbn Kayyim el-Cevziyye ve İbn Hamdân'dan etkilenerek onlardan bolca iktibaslarda bulunmuştur. Bununla birlikte Allah'ın sonsuz bir varlık olduğunu, O'nun birliğinin parçalardan oluşmamak anlamına geldiğini, kıdem ve bekâ sıfatlarının bulunduğunu, cennete sâlih amellerle değil ilâhî rahmetle girileceğini, Hz. Peygamber'in nurların nuru ve sırların sırrını teşkil ettiğini, sâlih âlimlerin kabirlerini ziyaret etmekten hayır ve uğur beklenebileceğini ve Eş'ariyye ile Mâtürîdiyye'nin Ehl-i sünnet mezhepleri arasında yer aldığını kabul ettiğinden İbn Sehmân, Abdullah b. Abdurrahman Ebâ Butayn ve İbn Mânî gibi son dönem mutaassıp Selefiyye mensuplarınca eleştirilmiştir, çünkü bu görüşler kelâmcılarla sûfilere ait olup Selefiyye tarafından reddedilmiştir (Muhammed b. Abdülazîz b. Mânî, s. 93, 106, 142-145; *Netâ'icü'l-efkâr*, neşredeninin girişi, s. 46-54). Eserleri üzerinde çeşitli şerh ve hâşiyeler yapılmış, mezhep içinde İbn Teymiyye ve İbn Kayyim gibi müctehid âlimleri eleştirmesi Seffârîni'nin müteahhir dönem Selefiyye âlimlerinin önemlileri arasında yer aldığını kanıtlar. Görüşlerini bazan zayıf veya mevzû rivayetlerle delillendirmesi ve âhâd yoluyla rivayet edildiği kesin olan bazı hadisleri mütevâtir kabul etmesi onun hadis konusunda yeterince titiz davranmadığını göstermektedir. Hz. İsâ'nın nüzûlü meselesinde olduğu gibi âyetleri bazan peşin kabul çerçevesinde yorumladığı da olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Seffârîni, *Levâmi' u'l- envâr*'i-behiyye, Beyrut, ts. (el-Mektebetü'l-İslâmiyye), I-II, tür.yer.; a.m.f., *Şerhu Sülâşiyâtü Müsnedü'l-İmâm Ahmed* (nşr. Zühre eş-Şâvîş), Dimaşk 1399, I-II, tür.yer.; a.m.f., *Ehvâlü yevmi'l-kıyâme ve 'alâmâtühe'l-kübrâ*, Beyrut 1406/1986, s. 16-35, 45, 56, 60, 68, 81, 89, 95-97, 104; a.m.f., *Levâ'ihü'l- envâr*'i-seniyye (nşr. Abdullah b. Muhammed b. Süleyman el-Busayrî), Riyad 1415/1994, I, II, tür.yer.; a.m.f., *Netâ'icü'l-efkâr fi şerhi hadîsi seyyidi'l-istigfâr* (nşr. Abdülazîz b. Süleyman el-Hebdân – Abdülazîz b. İbrâhîm ed-Dahîl), Riyad 1416/1996, s. 149-158, 213-227, 244-247, ayrıca bk. neşredenerinin girişi, s. 46-57; a.m.f., *Ğizâ'ü'l-elbâb şerhu Manzûmeti'l-âdâb* (nşr. M. Abdülazîz el-Hâlidî), Beyrut 1417/1996, I, 122, 125; II, 315, 336, 367,

417; a.m.f., *et-Taĥkîk fi butlâni't-telifik* (nşr. Abdülazîz b. İbrâhîm ed-Dahîl), Riyad 1418/1998, s. 171-176; a.m.f., *eğ-Zehâ'ir li-şerhi Manzûmeti'l-kebbâ'ir* (nşr. Velîd b. Muhammed b. Abdullah el-Alî), Beyrut 1422/2001, s. 101, 122, 166, 226, 232, 243; a.m.f., *el-Buĥûrû' z-zâĥire fi 'ulûmi'l-âĥire* (nşr. M. İbrâhîm Şelebî Şümân), Küveyt 1428/2007, I-II, tür.yer.; Muhammed b. Abdülazîz b. Mânî, *Şerhu'l-'Aĥkidi's-Seffârîniyye: el-Ke-vâkibü'd-dürriyye* (nşr. Ebû Muhammed Eşref b. Abdülmaksûd), Riyad 1418/1997, s. 71-79, 93, 106, 142-145, 150, 207, 216-226, 269, 288, 327, ayrıca bk. neşredeninin girişi, s. 26-27, 36-39, 47, 54-55.

YUSUF ŞEVKİ YAVUZ

SEFİH

(السفيه)

Ergenlik çağına ulaşmış ve temyiz gücüne sahip olmakla birlikte harcamalarındaki ölçsüzlük sebebiyle kısıtlı sayılan kimse (bk. HACİR; RÜŞD).

SEFİNE

(السفينة)

Ebû Abdîrahmân (Ebû'l-Bahterî) Sefîne (ö. 80/699 [?])

Hız. Peygamber'in hizmetkârı.

Aslen İranlı olup kendisinden adının Kays olduğu rivayet edilmekle birlikte (Hâkim, III, 701) kaynaklarda onun hakkında Mihrân, Umeyr, Sâlih, Tahmân, Necrân, Rûmân, Zekvân, Mervân, Keysân, Süleyman, Rebâh, Müflih, Eymen, Ahmer, Ahmed gibi isimler ileri sürülmektedir. "Gemi" anlamındaki Sefîne, Resûl-i Ekrem tarafından ona verilmiş bir lakap olduğundan kendisi hep bu lakapla anılmak istemiş ve bu sebeple asıl adı unutulmuştur. Bizzat anlatıldığına göre bir sefer sırasında yorulan bazı sahâbîler Resûlullah'ın emri üzerine birtakım eşyalarını ona yüklemiş, çok miktarda eşyayı taşıyabildiğinden Hz. Peygamber kendisine "sefîne" diye takılmış, o günden sonra bu lakapla anılmıştır. Sefîne'nin bedevîler arasında bir köle olarak yetiştigi, Resûl-i Ekrem'in hanımı Ümmü Seleme'nin onu satın alıp ölünceye kadar Resûlullah'a hizmet etmesi şartıyla âzâat ettiği belirtilmektedir. "Ümmü Seleme şart koşmasaydı bile Resûl-i Ekrem'e ölünceye kadar hizmet ederdim" diyen Sefîne'yi Ümmü Seleme'nin satın alıp Resûlullah'a hediye ettiği, onu Resûl-i Ekrem'in âzâat ettiği rivayeti yanında Sefîne'yi Hz. Peygamber'in satın alıp âzâat ettiği rivayeti de mevcuttur.

Resûlullah'ın hizmetine verildiği sırada müslüman olması muhtemel bulunan Sefîne'nin hayatıyla ilgili rivayetlerin birinde seyahat ettiği sırada bindiği gemi batınca bir tahtaya tutunarak ormanlık bir sahile çıktığı, karşılaştığı bir aslana Hz. Peygamber'in âzâtlısı olduğunu söylemesi üzerine aslanın kendisine zarar vermediği nakledilmiştir (a.g.e., III, 702). Bu olayın, Rûm diyarına yapılan bir sefer esnasında ordu-dan geri kaldığı ve orduyu aramaya koyulduğu yahut esir edildikten sonra kaçtığı sırada meydana geldiği de zikredilmiştir (Ahmed b. Hüseyin el-Beyhakî, VI, 46).

Sefîne'nin esmer tenli olduğu, Resûl-i Ekrem vefat edinceye kadar onun hizmetinde bulunduğu, Resûlullah'ın vefatından sonra Batn-ı Nahle'de yaşadığı ve 80 (699) yılı civarında vefat ettiği kaydedilmektedir. Zehebî onun 70 (689) yılından sonra öldüğünü belirtir. Hz. Peygamber'den, "Ceb-râil bana geldi ve 'Sefîne'yi cehennem ateşinden kurtulmakla müjdele' dedi" meâlinde bir söz rivayet edilmiştir (Müttaki el-Hindî, XI, 692).

Ehl-i Suffe'den olan Sefîne, Resûl-i Ekrem'den başka Ümmü Seleme ve Hz. Ali'den hadis nakletmiş, kendisinden oğulları Abdurrahman ve Ömer ile Sâlim b. Abdullah b. Ömer, Ebû Reyhâne Abdullah b. Matar, Saîd b. Cümhân, Hasan-ı Basrî, Muhammed b. Münkedir, Haşrec b. Nübâte, İmrân el-Becelî rivayette bulunmuştur. İbn Hazm, Bakî b. Mahled'in *el-Müsned*'ine göre Sefîne'nin on dört hadis rivayet ettiğini söylemiş (*Esmâ'ü's-şahâbeti'r-ruvât*, s. 141), Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde (V, 220-222) onun naklettiği on beş hadis kaydedilmiş, Buhârî dışındaki *Kütüb-i Sitte* müellifleri de Sefîne vastasıyla gelen bazı rivayetlere eserlerinde yer vermiştir (Wensinck, VIII, 106).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, V, 220-222; VI, 319; Belâzürî, *Ensâb*, I, 480; İbn Ebû Hâtim, *el-Cerĥ ve't-ta'dil*, IV, 320; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (nşr. Hamdî Abdülmecîd es-Selefi), Kahire 1405/1984, VII, 80-85; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), II, 232; III, 701-702; Ebû Nuaym, *Hilye*, I, 368-369; İbn Hazm, *Esmâ'ü's-şahâbeti'r-ruvât* (nşr. Seyyid Kesrevî Hasan), Beyrut 1412/1992, s. 141; Ahmed b. Hüseyin el-Beyhakî, *Delâ'ilü'n-nübüvve* (nşr. Abdülmü'tî Kal'acî), Beyrut 1405/1985, VI, 45-47; İbn Abdülber, *el-İstî'âb* (Bicâvî), II, 684-685; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, II, 411; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, III, 172-173; Heysemî, *Mecma'u'z-zevâ'id*, IX, 366; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), III, 132; a.m.f., *Tehzîbü't-Tehzîb*, IV, 125; Müttaki el-Hindî, *Kenzü'l-'ummâl*, XI, 692; Şevkânî, *Derrü's-seĥâbe* (nşr. Hüseyin b. Abdullah el-Ömerî), Dimaşk 1404/1984, s. 442-443; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 106.

YUSUF ZİYA KESKİN